

Від автора

Думка написати римовані мініатюри, де з українськими сусідували б латинські слова й вислови, виникла якось несподівано, але не випадково. Час од часу в пам'яті звучали пасажі з нашої «Енеїди» («Енеус ностер магнус панус / І славний Троянорум князь...»), думалося про давнє, природне входження в нашу мову безлічі латинізмів (турбота, кварта, оковита, okazія...), про постійний наш потяг до пізнання античної мудрості через стислі афоризми... Згадувався наш латиніст, легенда Львівського університету Юрій Мушак, його своєрідна «метода» викладання латини: під час заняття час од часу брала голос пісня (диригентом – сам латиніст), як-от: «Noli, noli, Marusenca, / Noli lacrimare, / Sed pro tuo carissimo / I Deum rogare, себто: «Не плач, не плач / Марусенько, / Не плач, не журися, / Та й за свого миленького / Богу помолися».

А ще – поява текстів, що їх зумовили такі поживлені в наш час міжмовні контакти. Найпоказовішою тут – поезія Михайла Зарічного, поважаного не тільки в Європі представника точних наук, а водночас – усміхненого поета-«ваганта», музиканта-гітариста: «хмари вночі розсіються / засіяють пікселі-зорі / і смайлик сумний місяця / на небесному моніторі» (хто б і собі не всміхнувся сумовитою, *гораціанською*, усмілкою?..)

Звідси – спроба впровадити й латинське слово в живий контекст життя, в канву української мови, нерідко теж – з усмішкою. Але вона не для того, щоби створити, як в «Гнеїді», комічний ефект, навпаки – щоб можна було відчутти гармонійний «дуєт» цих двох мов: унікальної у своєму звучанні латини і соковитої, багатой на барви й відтінки – української, щоб, усміхаючись, говорити про поважне.

Отже, таке сусідство аж ніяк не схиляє до думки про перехід із нашої абетки на латинку («...й свого не цурайтесь»). Мова Котляревського, Шевченка, Франка, Лесі Українки має звучати гідно, не ховаючись під чужою її одежею; наш обов'язок – захищати її, надто в глобалізаційну добу, від *надмірного* напливу «захожих» слів – етранжизмів.

Глибшому розумінню латинських сентенцій сприяють посторішкові коментарі (переклади – курсивом). У них – спроба «озвучити» латинське слово, *дзвін латини*, звернути увагу на виняткову її стислість, тягу до гармонії, до гри слів (успадкували це й романські мови), вказати на динаміку античного вислову в часовому зрізі, на українські, що з ним перегукуються, фразеологізми. Головне ж – нагадати, яким кривдним і несправедливим є вислів «мертва мова»: хіба ж може бути мертвим те, в чому дух, душа, думка людини?..

Мозаїка мініатюр укладалася сама по собі: що спало на думку в якийсь момент, те й стало черговим «камінчиком».

Окремі рядки, перегукуючись, доповнюють один одного.

Художниця Леся Квик тонким, мистецьким пером подає своє бачення віршових мініатюр – по-своєму висвітлює еллінський «усміх життя», який так вабить і підтримує людину у всі часи.

-----
* Курсивом подано латинські вислови, афоризми, а також, відповідно, – їх переклади в коментарях.

У латинській мові наголошується переважно передостанній склад, тож наголос проставлено лише в тих випадках, коли під наголосом третій склад від кінця слова (*vivete*). Що ж до *віршових* висловів і фраз, то тут проставлено відповідні *ритмічні* наголоси: *cárpē díētm*.

Латинські голосні вимовляються, як відповідні українські («у», ігрек – як наше «і»; «і» перед голосним і між голосними – як «й»): *Iuvenalis* – Ювенал; дифтонги (сполучення голосних): «ae», «oe» – як «е»; «ai», «ei» – як «ау», «еу».

Приголосний «с» перед звуками «е» (ae, oe) та «і» (y) – як наше «ц»; в інших випадках – як «к». «L», «l» (ель) читається м'яко: *mel* (мель) – мед. «H», «h» – як наше «г»: *homo* (гомо) – людина. «S» між голосними – як наше «з»: *rosa* (роза) – ружа, троянда; в інших випадках – як наше «с»: *sunt* (сум) – и е.

«Q» іквивається тільки у сполученні з «u» і вимовляється як «кв»: *quero* (кверо) – жукаю. Ch читається як наше «х»: *schola* (схоля) – школа.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Андрій Содомора однаково вільно творить у різних жанрах, мені ж у нього найбільше до вподоби короткі форми, настроєві мініатюри, як у поезії, так і в прозі. Розмаїття жанрів йде від прагнення автора знайти різні стежки до читача, його розуму і серця. Такі стежки, звичайно, двосторонні, бо й читач має знайти свій шлях до відчитання твору. Можливо, лаконічна форма означає, що ця остання стежка коротша, проте «коротша» не завжди означає «легша» (*multa paucis* – багато в декількох словах).

Недавно Содомора опублікував книжку віршованих мініатюр «Серед рядків і давніх, і нових». Особливість поетичної мови дозволяє концентрувати багатство змісту в лаконічності форми, і чимало таких прикладів можна знайти у різних поетів. Це і Шевченкове «І день іде, і ніч іде...», і «Wandrer's Nachtlied» Гете, і «And the days are not full enough...» Езри Павида, аж до, звичайно, хайку і танка японської поезії. Ось у такому світовому, класичному контексті природно розглядати поетичні перлини Андрія Содомори.

Ця книга, яку читач тримає в руках, теж складена з коротких віршів. Особливі вони тим, що кожен побудований навколо крилатого латинського вислову чи навіть окремого слова. Автор майстерно й органічно переплітає латину

й українську мову не лише на рівні змісту, але також – що дуже важливо для поезії – на рівні звучання. Цікаво, що фонетично ці дві мови мають чимало спільного, а подекуди доповнюють одна одну. Звукова палітра збагачується, і, якщо говорити мовою музики, звучання стає виразно поліфонічним. Виникають також нові можливості для римування:

Річ у собі
мов точка – *ens*,
а який нсосяжний
сєнс!..

(*Ens* – усе, що існує, суще; автор додає необхідні тлумачення латинських висловів, слів і словосполучень.)

Нові відкриття нерідко виникають саме на межі наук. Тут ми є свідками того, що поетичні відкриття здійснюються на межі – чи радше на поєднанні – мов. Безперечно, іншомовні вкраплення в поетичних і не лише поетичних текстах траплялися й раніше – згадаймо хоч би: «Нехай навкруг темнота репетує / *Fac id, quod est humanitatis tuae!*» («Чини так, як тобі велить людська гідність») у Миколи Лукаша. Однак системно, причім не конче задля гумористичного чи саркастичного ефекту, а радше для відкриття можливостей